

Dünya İnsan Hakları Günü

Tema: Eşitlik

10 Aralık 2021

2021 İNSAN HAKLARI GÜNÜ MESAJLARI

GENEL MESAJ:

Daha adil ve kapsayıcı toplumlar için tüm destekleyici fırsatlar ve sonuçlar adına onur ve haklarda eşitlik.

EŞİTLİĞE NASIL ULAŞILABİLECEĞİNE İLİŞKİN ÖZEL MESAJ

1. İnsan Hakları Temelli Bir Ekonomi Yoksulluk Döngülerini Kırabilir

Çağımızın en büyük küresel sorunları arasında olan yaygın yoksulluk, yaygın eşitsizlikler ve yapısal ayrımcılık insan hakları ihlalleridir. Bunları etkin bir şekilde ele almak, insan haklarına dayalı önlemleri, yenilenen taahhütleri ve başta en çok etkilenenler olmak üzere herkesin katılımını gerektirmektedir. Gücü, kaynakları ve fırsatları daha adil bir şekilde paylaşan ve insan haklarına dayalı sürdürülebilir bir ekonominin temellerini oluşturan yeni bir sosyal sözleşmeye ihtiyacımız var.

- COVID-19 salgını 1998'den bu yana ilk kez küresel yoksulluğu artırmıştır ve salgının 2021'in sonuna kadar 150 milyon insanı aşırı yoksulluğa iteceği öngörülmektedir. Savunmasız durumda olan ve sosyal güvenliği olmayanlar; yerleşik ayrımcılık, dışlanma ve eşitsizlikten en kötü etkilenenler olmuşlardır. Bunlar arasında yoksullukla mücadele eden insanlar, çocuklar ve gençler, yaşlılar, engelliler, Afrika kökenliler, ırksal, etnik ve dini azınlıklar, yerliler, göçmenler ve mülteciler ve diğer dışlanmış gruplar da bulunmaktadır. Kadınlar ve kız çocukları bu süreçte, daha da fazla dışlanmakta ve geride bırakılmaktadır. Pandemi, iklim değişikliği, kirlilik ve doğal alanların tahribatından oluşan üçlü bir gezegen krizini derinleştirmektedir.
- Sivil toplum ve toplumsal hareketler de eşitsizliklerin azaltılmasında çok önemli bir role sahiptir. Yoksulluk, ayrımcılık ve eşitsizlikle mücadele eden ulusal ve uluslararası politikaların oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine yoksul ve ötekileştirilmiş toplulukların aktif, özgür ve anlamlı katılımı sağlanmalıdır.

2. Daha Adil Olanı Yeniden İnşa Etmek: Yeni Bir Toplumsal Sözleşme

Ekonomik, sosyal ve kültürel hakların yanı sıra kalkınma hakkı ve güvenli, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hakkı da dahil olmak üzere insan hakları, şimdiki ve gelecek nesiller için daha iyi, daha adil ve daha sürdürülebilir toplum yapısını destekleyen, insan haklarına dayalı bir ekonomik sistemin merkezinde yer almaktadır. İnsan haklarına dayalı bir ekonomi, yeni bir toplumsal sözleşmenin temeli olmalıdır.

- Daha adil bir yeniden inşa, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanmasını güçlendirerek uzun süredir devam eden yoksulluk ve eşitsizlik yapılarını tersine çevirmeyi gerektirir.
- Her gün, her yerde eşitsizliği azaltmak Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündeminin merkezinde yer almakta ve ülkeler içinde ve arasındaki eşitsizliği azaltma hedefini içeren 10 numaralı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinde ele alınmaktadır.
- 2030 Gündeminin mihenk taşı da üye devletlerin kimseyi geride bırakmama ve önce daha geride olanlara ulaşma taahhüdü oluşturmaktadır.
- COVID19 sonucunda ülkeler içinde ve ülkeler arasında eşitsizliklerin şiddetlenmesi, uluslararası iş birliği ve dayanışmanın yanı sıra çok taraflı bir düzeni acil bir zorunluluk haline getirmiştir.
- Devletlerin kamusal sağlık sistemleri, eğitim, bakım çalışmaları, barınma, su, sanitasyon, elektrik, altyapı, çevre koruma ve dijital kaynaklara yatırım yapmak için gerekli mali ve politik alanı ayırması gerekmektedir.
- Özellikle pandemi sırasında evrensel sağlık sigortası ve sosyal koruma planlarına yapılan sosyal harcamalar, hayatları ve geçim kaynaklarını kurtarmanın anahtarıdır.
- Ekonomik ve sosyal haklar ile kalkınma hakkı evrensel haklardır. Bunlar, piyasada belirlenmiş bir fiyat etiketi olan sıradan hizmetler değil, daha barışçıl ve eşit toplumlar inşa etmede temel faktörlerdir. Medeni ve siyasi haklar da kapsayıcı, katılımcı toplumlar inşa etmek için eşit derecede önemlidir. Birlikte - ülkenin zenginliği veya gelişme düzeyi ne olursa olsun - bu hakları korumak için atılan adımlar, güçlü bir kamu güveni yaratmaktadır.
- Sosyal adaleti inşa eden politikalar aynı zamanda daha kapsayıcı sistemleri teşvik ederek ve sosyal uyumu koruyarak, güveni kökleştirerek, umut inşa ederek ve istikrarsızlığı önleyerek daha güçlü ekonomiler geliştirmeye yardımcı olur. Ayrıca, mağdurlar için adalet sağlayan ve mağdurların mağduriyetlerini tanıyan sistemler, güvenliğin inşa edilmesini veya yeniden tesisini kolaylaştırır.
- İnsan haklarıyla desteklenen 2030 Gündemi, pandemiden sürdürülebilir bir şekilde kurtulma ve ayrım gözetmeksizin her yerde tüm insanlar için insan haklarının gerçekleştirilmesini daha da ilerletmek için kapsamlı bir plan sunmaktadır.
- 2030 Gündeminin 'kimseyi geride bırakmama' amacı doğrultusunda, izleme çabaları, en dezavantajlı grupların ve ayrımcılıktan etkilenen grupların durumunu açıkça ortaya koyan, ayrıştırılmış verilerin toplanması için daha fazla çaba gösterilmesini gerektirmektedir. Bu veri zorluğuna, ilgili fırsatlara ve risklere yanıt vermek için veri ve istatistiklere yönelik insan haklarına dayalı yaklaşımlar önemli olacaktır.
- İnsan hakları etki değerlendirmeleri ve ayrıştırılmış veriler, net bir politika oluşturma vizyonunun anahtarıdır.

3. Gençler İçin Eşit Fırsatlar

Birbiri ardına gelen mali ve sağlık krizlerinin milyonlarca genç üzerinde uzun süreli ve çok boyutlu etkileri olmuştur. İnsana yakışır işler ve sosyal güvenlik dahil olmak üzere hakları korunmadıkça, “COVID nesli” artan eşitsizlik ve yoksulluğun zararlı etkilerine yenik düşme riskiyle karşı karşıyadır.

- Çocukların ve gençlerin eğitim hakkını engelleyen ve nesiller arası yoksulluğu derinleştirme riski taşıyan ciddi ve görünüşte aşılmaz bir dijital uçurum, COVID-19 karantinaları yoluyla yoğunlaşmıştır.
- Gençlerin insana yakışır iş ve sürdürülebilir geçim kaynaklarına, istihdam ve eğitim programlarına, sosyal koruma ve güvenliğe ve daha güçlü ruh sağlığı desteğine yönelik hedefli ve akıllı yatırımlara ihtiyacı vardır.
- Gençler, özellikle genç kadınlar ve düşük gelirli ülkelerden gelen gençler, gençlerin gelişimine yönelik çözümleri etkilemek için siyasi ve ekonomik karar alma düzeylerinde daha iyi temsil edilmelidir.

4) Aşı Eşitsizliği ve Adaletsizliğinin Tersine Döndürülmesi

Adil olmayan aşı dağıtımı ve istifleme yoluyla aşı adaletsizliği, uluslararası yasal ve insan hakları normlarına ve küresel dayanışma ruhuna aykırıdır. Hükümetler ve halkları arasında ortak bir gündem ve yeni bir sosyal sözleşme çağrısı, güveni yeniden inşa etmek ve herkes için onurlu bir yaşam sağlamak için günün ihtiyacıdır.

- Dünya çapında 5,7 milyardan fazla aşı dozu uygulanmıştır, ancak tüm dozların yüzde 73'ü sadece 10 ülkede uygulanmıştır. Yüksek gelirli ülkeler, düşük gelirli ülkelere göre kişi başına 61 kat daha fazla doz uygulamıştır.
- Yüksek gelirli ülkelerde destekleyici aşılarda değerlendirilirken sağlık hakkı standardının temel taşlarından biri olan halk sağlığı ve sağlık tesislerinin, mal, hizmet ve programların mevcudiyeti yok sayılmaktadır.
- Tüm insanların bilimden ve bilimin uygulamalarından yararlanma hakları, COVID-19 aşısı gibi küresel sorunlara çözümlerin herkes tarafından eşit olarak paylaşılması sağlanarak güvence altına alınmalıdır.

5. Sağlıklı Çevre ve İklim Adaleti Hakkının Geliştirilmesi

İklim değişikliği, kirlilik ve doğa kaybı da dahil olmak üzere çevresel bozulma, savunmasız durumdaki kişileri, grupları ve insanları orantısız bir şekilde etkiler. Bu etkiler, mevcut eşitsizlikleri şiddetlendirmekte ve mevcut ve gelecek nesillerin insan haklarını olumsuz yönde etkilemektedir. İnsan Hakları Konseyinin; temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevreyi insan hakkı olarak tanımasının ardından, bu hakka saygı duyulması, korunması ve yerine getirilmesi için acil önlemler alınmalıdır. Bu tür bir eylem, COVID-19'dan yeşil bir toparlanma ve adil bir geçiş üretecek insan haklarına dayalı yeni bir ekonominin temel taşı olmalıdır.

- Güvenli, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre insan yaşamının temelidir. Ancak bugün, insan eylemi ve insanlık dışı eylemsizlik nedeniyle, iklim değişikliği, kirlilik ve doğa kaybindan oluşan üçlü gezegen krizleri, yeterli gıda, su, eğitim, barınma, sağlık, gelişme ve hatta yaşamın kendisi de dahil olmak üzere çok çeşitli hakları doğrudan ve ciddi bir şekilde etkilemektedir.
- Dünyanın üçlü gezegen krizini ele almak insani bir zorunluluk, insan hakları zorunluluğu, barışı inşa etme zorunluluğu ve kalkınma zorunluluğudur.
- İklim değişikliği ile aynı sürdürülemez üretim ve tüketim kalıplarının körüklediği kirlilik, tüm erken ölümlerin yaklaşık altıda birine neden olurken, yok olma krizi insan hakları ve yaşam biçimleri üzerinde yıkıcı etkiler de oluşturmaktadır.
- Kirlilik, iklim değişikliği ve biyoçeşitlilik gibi birbiriyle bağlantılı krizler, çatışmaları, gerilimleri ve yapısal eşitsizlikleri artıran ve insanları giderek daha savunmasız durumlara zorlayan tehdit çarpanları olarak hareket eder. Bu çevresel tehditler yoğunlaştıkça, çağımızda insan haklarına yönelik en büyük tek sorunu oluşturacaklardır.
- İnsan hakları hukuku, katılım, bilgiye erişim ve adalete erişim haklarını korumaktadır. Tüm insanların bilimden ve uygulamalarından yararlanma ve kalkınmanın faydalarından adil bir şekilde yararlanma haklarını garanti eder ve güvenli ve istikrarlı bir iklim, temiz hava ve su, sağlıklı biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler ile toksik olmayan bir ortam da dahil yaşam için gerekli olan temel koşulları korumamızı gerektirir. İnsan haklarını temel alan 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, gezegenimizi iyileştirmeye ve insanlığın gelişmesini sağlamaya yardımcı olabilecek hak temelli, sürdürülebilir çözümler için bir yol haritasıdır.
- Devletlerin insan hakları yükümlülükleri, insan haklarının küresel olarak aşamalı bir şekilde gerçekleştirilmesi için iş birliği yapmalarını gerektirir ve bu, iklim değişikliğinin hafifletilmesi, uyarlanması ve zarar ve ziyanını en iyi karşılayabilecek kişiler tarafından yeterli finansmanı içermelidir. İklim değişikliği bağlamında insan haklarının desteklenmesi ve korunması konusunda yeni kurulan Özel Raportörün görevi, bu ve insan hakları ve iklim değişikliği ile ilgili diğer konuları ele almak için güçlü ve yeni bir aracı temsil etmektedir.
- Konseyin 40/11 sayılı kararı, çevresel insan hakları savunucularının insan haklarından yararlanma, çevrenin korunması ve sürdürülebilir kalkınmaya katkısını güçlü bir şekilde kabul etmektedir.

5. Çatışmanın Önlenmesi, Eşitlik, Kapsayıcılık ve İnsan Hakları Yoluyla Dayanıklılık Oluşturma

İnsan hakları, şikayetleri inceleyerek, eşitsizlikleri ve dışlanmayı ortadan kaldırarak ve insanların hayatlarını etkileyen karar alma süreçlerine katılmalarına izin vererek, çatışma ve krizin temel nedenleriyle mücadele etme gücüne sahiptir. Herkes için insan haklarını koruyan ve destekleyen toplumlar, daha dirençli toplumlardır, insan hakları yoluyla pandemiler ve iklim krizinin etkileri gibi beklenmedik krizlerin üstesinden gelmek için daha donanımlıdır.

- Devletlerin, herkesin şiddet veya çatışma, virüs veya iklim değişikliği ve etkisi gibi tehditlerden korunmasını sağlama sorumluluğu bulunmaktadır. Bu, en fazla risk altında olan veya süreçten orantısız şekilde etkilenen belirli gruplar için özel önlemler ve koruma gerektirebilir. Herhangi bir krize verilen yanıt, yaygın cinsiyet eşitsizliği dahil olmak üzere, çoklu ve kesişen ayrımcılık ve eşitsizlik biçimlerini hesaba katmalıdır. Devletlerin ayrıca, kriz sona erdiğinde bunların devam etmesini önleme taahhüdü vermeleri gerekir.
- Evrensel Periyodik Gözden Geçirme ve Özel Prosedürler dahil olmak üzere insan hakları mekanizmaları, çatışma veya kriz riskine katkıda bulunabilecek birçok eşitsizliğin ve ayrımcı uygulamanın belirlenmesine katkıda bulunabilmektedir.